



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Davidis Et Goliath Monomachia, Ex Basilio Sleuciaë. Descriptio CXXXV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

DAVIDIS ET GOLIATH MONOMACHIA, EX
Basilio Seleuciae.

Descriptio CXXV.

ΚΑΙ ΔΗ ΠΑΡΩΝ Ο ΓΟΛΙΑΘ, ΠΟΛΥΣ ΜΕΡ ΤΗΝ
 ΡΑΜΜΗ, ΒΑΡΥΣ Ξ ΤΗΝ ΔΕΑΜ. ΜΕΓΑ ΠΝΕ-
 ΑΡ, Ξ ΒΑΡΙΑΝ ΕΦΑΛΜΙΛΛΑ ΜΕΓΑΛΑ
 ΦΘΕΓΓΟΜΕΝΟ, Ξ ΤΗ ΔΕΑ ΤΩΝ ΦΘΟΓΓΩΝ ΠΙΣΤΕ-
 ΜΕΝΟ: ΟΣ ΔΙΚΑΙΩΣ ΦΑΝΟΜΕΝΟ, ΠΡΟ ΤΗΣ
 ΣΥΜΒΟΛΗΣ ΦΥΓΑΔΑΣ Τ ΜΑΧΗΣ ΤΟΥΣ ΠΟΛΕΜΩΝ-
 ΤΑΣ ΕΙΡΓΑΣΑΤΟ ΑΣΠΙΔΙ Ξ ΔΙΑΡΑΚΙ, Ξ ΠΕΡΙΚΕ-
 ΦΛΑΚΑ ΛΑΜΠΩΜΕ Ο, ΔΟΡΑΙ ΧΡΑΜΜΟΣ ΑΥ-
 ΑΛΟΓΩ Ξ ΣΩΜΑΤΟ, ΤΩΤΕ ΤΗΝ ΝΙΚΩΝΤΙ Τ ΔΟΡΑ-
 ΤΩΝ ΤΑ ΜΕΤΡΑ, ΟΘΝ ΦΕΡΩΝ Τ Τ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΦΥ-
 ΣΕΩΣ ΤΟΥΣ ΘΥΣΕΣ ΥΠΕΡΙΚΟΝΤΙΖΕΜ. ΟΝ ΚΥΚΛΩ ΤΟ Τ
 ΑΛΦΟΥΛΩΝ ΣΗΣΑΣ ΤΡΑΤΩΠΕΔΟΝ ΤΟΥΣ ΤΩ ΙΣΡΑΗΛ
 ΑΡΙΣΤΕΣ ΠΡΟΣΕΧΑΛΕΙΤΟ ΠΡΟΣ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΝ, ΑΘ
 ΛΟΝ ΕΙΝΑΙ ΤΩ ΝΙΚΩΝΤΙ Τ ΝΙΚΗΣ ΤΗΝ Τ ΗΠΗΘΕΝΤΑΜ
 ΔΕΛΕΙΑΝ ΕΠΑΓΓΕΛΟΜΕΝΟ. ΦΟΒΕΡΕΣ Μ ΟΥΩΜΕ-
 ΝΟ, ΦΘΕΓΓΟΜΕΝΟ Ξ ΦΘΕΡΑΤΕΡΟ, Ξ ΦΟΒΕ
 ΦΟΒΟΝ ΠΕΡΙΦΕΡΩΝ ΔΙΑΔΟΧΟΝ Ο ΣΑΟΥΛ ΟΝ ΔΟΡΕΩ
 Ο ΙΣΡΑΗΛ ΟΝ ΔΥΛΕΙΑΣ ΕΛΠΙΔΙ. Ο ΦΟΒΟ ΕΧΑΛΙΝΘ
 ΤΗΝ ΔΥΝΑΜΙΝ, Η ΔΕΑ ΤΟΥΣ ΩΠΛΙΣΤΟΜΕΝΕΣ ΑΦΩΡΙ-
 ΖΕΜ. ΑΠΘΕΙΛΑ ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ ΠΡΟΚΑΤΕΠΛΗΘΙΜ, Ε-
 ΠΙΠΤΩΝ ΑΝΔΡΕΣ ΠΡΟ Τ ΣΩΜΑΤΩΝ ΑΦΦΡΩΝΗΜΑΤΙ.
 ΟΣ Ξ ΤΟ ΠΑΝ ΗΛΕΓΧΕΤΟ ΤΡΑΤΕΥΜΑ, Ξ Ο ΣΑΟΥΛ
 ΟΝ ΚΙΝΔΥΝΩ ΤΟΤΕ ΠΡΟΑΓΗ ΠΡΟΣ ΜΕΤΩ ΤΗΝ ΕΑΥ-
 ΤΗΣ ΤΡΑΤΙΩΤΙΩ Η ΧΑΡΙΣ, ΤΙΣ ΕΡΓΗΣ ΔΕΙΚΝΟΥΣΑ
 Τ ΑΛΗΘΕΙΑΣ ΒΑΣΙΛΕΥΟΝΤΑ. Ξ ΑΡΘΑΖΕΙ Τ ΜΑΧΗΣ
 Τ ΠΡΟΚΛΗΣΙΝ Ο ΔΑΥΙΔ, Ξ ΠΡΟΒΕΡΑΤΕΥΕΙ ΛΟΓΩ
 ΤΗΝ ΨΥΧΗΝ ΣΑΟΥΛ ΤΕ ΤΩΜΕΝΩ. Ο Ξ ΔΥΣΤΕΛΩΣ
 ΑΜ. ΑΠΩΙΣΕΝ ΜΕΝ ΘΒΕΛΕ, ΠΙΣΕΥΕΝ Ξ ΗΝΑΓΚΑΖΕΤΟ.
 ΝΙΚΩΜΕΝΟ Ξ ΦΟΒΩ ΤΟΥΣ ΑΠΩ Τ ΗΛΙΚΙΑΣ ΠΡΟΣ-
 ΕΑΛΕΠ ΛΟΓΩΣ. ΟΥ ΜΗ ΔΙΩΜΩΣΗ ΠΟΡΕΥΘΗΝΑΙ ΠΡΟΣ
 Τ ΑΛΦΟΥΛΩΜ, ΠΟΛΕΜΩΣΑΙ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ, ΟΣΙΣΟ
 ΠΑΘΑΡΙΟΝ ΕΙ, Ξ ΑΥΤΟΣ ΑΝΗΡ ΕΣΤΙ ΠΟΛΕΜΙΣΤΗΣ ΕΚ
 ΝΕΟΤΗΤΟ ΑΥΤΟ. ΗΓΥΟΙ Ξ ΑΡΑ ΟΤΕ Τ ΦΟΒΟΝ
 ΔΕΙΚΝΟΣ, ΤΗΝ ΝΙΚΗΝ ΕΘΙΩΜΑΣΕΜ. ΑΜ' ΟΣΚ ΑΠΕ-
 ΤΣΕΠΕ ΛΟΓΟΙΣ, ΟΝ Η ΧΑΡΙΣ ΚΑΛΩΠΙΖΕ. ΠΑΡΕΘ-

ACiam praesens aderat Goliath ingens ro-
 bore, grauis aspectu, immane spirans, ne-
 que incessu dispar, altum vociferans, &
 vociferationem aspectu comprobans. Qui
 cum instar montis extaret hostem ante con-
 sistum cogebat pugnam detractare scuto, lo-
 rica, galea resplendens, qua utebatur hasta,
 erat pro modo corporis, tantoque hasta
 communis modum superabat, quanto supra
 humanam naturam terminos ille se offerebat.
 Alienigenarum exercitu in orbem & stati-
 onem composito, Israelitarum optimos ad
 singulare certamen uocabat victorum ser-
 uitude in praemium victori promissa. Ter-
 ribilis aspectu; ac voce terribilior terrorem
 terrore geminabat, lateque spargebat. Saul
 interim in tumultu erat, Israel in expectatio-
 ne seruicij, terror ipse vires restanabat, ho-
 stis aspectus Israelitas vel armatos de sta-
 tione deturbabat, minae inremptiuam ani-
 mos percellabant, ante viri mente, quam cor-
 pore consisterebantur. Cum autem nullus e
 toto exercitu probaretur satis, essetque in
 periculo Saul, tunc militem suum producit
 in medium gratia vere regem factis decla-
 rans, dum pugnae prouocationem Dauid a
 se rapit, & oratione consueciarum Saulis
 animum praesana. Qui cum aegre inducer-
 retur in spem, credere tenuisset, nisi ad id ne-
 cessitate compellus fuisset. Terrore victus a-
 tatis excusationem praetextabat, non uales rest-
 flere. *Pr. istis illi, nec pugnare aduersus eum;* 1. Reg. 1. 7.
*quia puer es, hic autem vir be latior est ab ado-
 lescentia sua.* Ignorabat quod terrore praemon-
 strato victoriam admirabiliorem faceret.
 Sed quem obarmabat Gratia, a pugna non
 auertit Saulis oratione, *ni ne ualiam,* inquit,
*Et percussiam eum, Et auferam opprobrium de
 populo.* Quoniam qui est hic mecum estus qui
 ausus est maledicere exercitus Dei uidentis.
 Quia ratione a proposito certamine conatus
 es auertere, acrius, o rex, ad pugnam exa-
 cui-

Ffff



UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

και γαρ, φησι, & πατάω αὐτόν, & ἀφελῶ
 σημερον οὐνεὶς & Ἰσραήλ. διότι τίς ἐστὶν ὁ ἀ-
 περίμη & οὗτ' &, δε οὐνεὶς παρὰ τὰ ἐν
 δεῦρ' ἔσονται, τίς ἀποδέσει νόμοι βασιλεὺς,
 τούτοις πλεον πρὸς τὴν μάχην παρὰ τὴν
 οὗτ' & γὰρ πολεμιστὴς, ἐγὼ δὲ πολέμων ἀ-
 πώρατ' &. δια τὴν θάρρα, ὅτι μὴ χερσὶν ἐ-
 μάς, ἀλλὰ χάριτι παρὰ τὰ πομα. θεὸς ὀφ-
 διζο, καὶ τίς οὐ πρὸς μάχην ὀπίσθητο; ἀντ'
 ἔχω τὸ ἔριζόμην σύμμαχον, αὐτὴν ἔπο-
 λεμῖς τὴν βλάστησον γλώττων ἔχω τὸ νίκης
 ἐνέχυρον. σαματικὰ δάρακι πέτσιδερ. ἐγὼ
 δὲ ἀθανάτω σκέπη τεχιζομαι. ἀσπίδα προ-
 κάμεται πόσα μάλλον ὁ θυρεὸν τῆ οὐρανὸν
 προβαλλόμεν' &. οὐ φοβέμαι πολέμων ὑπὸ
 τῶ δεῦρ' πολέμων. γέγρα κεν τῶ πα-
 ραταθόμενα ἔσονται, ἔρχομαι μάχης
 ὀφείμενον ὁ ἀοράτως τοῦ εὐόντι. ἀδειξὶς ὁ δα-
 θιο, ἀλλ' ἰσχυρὸς ὁ παραταθόμεν' & μερό-
 κιον ὁ δαθὶ ἀλλ' ἀπὸ τῶ ὁ μαχόμενος. ποι-
 μὴν ὁ σαρδύμ' & ἀλλὰ ποιητὴς τῶ παντός
 ὁ μετατοίμ' & χαρ' ἀπὸ τῶ μένος. ἀρχεῖ μοι
 πρὸς νίκην ἢ τίς τίθειται μόλις τίς ῥήμα-
 σιν ὁ σαυλ, καὶ τὸ φοβὸν χαλάται, τίς οἰκείος
 ὀπίσθη τὸ σαυλ ἑσπράκει, καὶ τὴν βασιλικὴν
 τῶ πολέμων σολὴν ἀποδέσει δὲ σαυλ περιθήσει,
 καὶ τίς μετὰ τὸ ὄπλων, ὁμολογέει καὶ αὐτὸς
 τὴν τῶ σαυλ βασιλείαν. ἀπὸ τῶ σαυλ τῶ τ'
 χάριτος ὑπερῆγει βαλήματι, καὶ σωμαπο-
 δέτο τῆ σολὴ τὴν ἀξίαν, κοσμήσει ὄπλοις. ἐν ὁ
 χάρις παραλάβοσα κεκόσμηκεν. ἀλλ' ὁ μὲν σα-
 υλ πολέμων ὁ μὲν, καὶ βασιλικῶς ἐκεκό-
 μητο. δέεινσι δὲ θεός, ὅς δεῦρ' ἐμπολεμῆντος
 ἔσονται οὐ χρεῖα. ἀπὸ τῶ σολὴ τὰ ὄπλα
 ὡς ἐμποδία νίκης. παρὰ τῶ τῶ δάρακα
 ῥίπτει τὴν περικεφαλαίαν, ἀποπίπτει τὴν ἀ-
 σπίδα, ἐλευθεροὶ τὴν χεῖρα τῶ ὄρατ' &, τὸ δ'
 πολέμων σολὴν ἀποσείτω, σολὴν ποιωδὶκ' &
 ῥά τῶ καὶ τῶ δάρακιζεται, μετ' ὧν αὐτὸν ἢ
 χάρις πρὸς βασιλείαν ἐχειροτόνησε, μονονυχί
 πρὸς αὐτὸν λεγόμενος τὸ χάριτ' &, οὐ χρεῖα ἔ-
 σονται ὄπλων, μερίζομεν τὸ νίκης τὴν εὐκλε-
 αμ. ἐμὸ, ἔσονται σὺν τῶ σαυλ, τὰ χαρ' ὀφείμοι

cuisti. Hic quidem bellator, ego vero belli in-
 expertus, quae res animos mihi facit: neque
 enim viribus meis fretus, sed Gratia in aciem
 prodeco. Deo contumelia dicitur: nequis in pu-
 guam non armetur? Ipsum Deum contume-
 lia laesitum in auxilijs numero, maledi-
 cam illam inimici linguam, victoriae pignus
 teneo. Corpore praesidens est & thorax; ego
 vero immortalis defensione munitior: scutum
 obiectat; verum hostem à Deo oppugnatum
 non metuo ego, cui caelum pro clypeo est,
 cum eo manus confero, cum res cum Deo. Deo
 instrumentum ero visibile, qui invisibilia
 iacit tela. David imbecillus est; sed fortis,
 qui mihi praesto est in acie: David puer: sed
 aeternus, qui praestatur: pastor apparet, sed fe-
 cit uniuersum, qui me reficit armatum. Satis
 mihi est ad victoriam fides. Oratione per-
 suadetur Saul, & remisso timore proprijs ar-
 mis Davidem circumdat, simulque
 ipse Dauidi regiam publicitus adscribit po-
 testatem. Imprudens Saul diuina Gratiae
 decreto obsecundabat, & cum ornaret
 armis, quem ante ornaret Gratia, or-
 namenta dignitatis exuebat. Verum enimuo-
 xo cum Dauid regie iuxta, ac bellicè esset ar-
 matus, declarat Deus, vt nihil opus sit armis
 Deo bellum adiuvante. Quare armataquam
 victoriae impedimenta Dauid exiit, recusat
 thoracem, galeam abiecit, scutum deponit,
 manum hasta liberat, bellicam stolum excu-
 tit, stola pastoritia, & virga ac pera obarmat-
 tur, quibus cum rebus ad regnum promouit
 Gratia. Quasi haec ad eum loqueretur; nihil
 tibi eiusmodi opus armis, quae partem gloriae
 bellicae sibi arrogent, & omniniceur inter nos
 belli decus. Ne victoriae gloriam ad se tra-
 hat armorum potentia. Videam te pastoris
 habitu deprehantem, Gratiae, non armistrotro-
 phaeum ascubatur. Hoc arcano verborum te-
 nore Dauid actus in bellum cum tali habitu
 in alienigenarum ferrur propugnatores.
 Deinde Goliath videns puerum pugnae in-
 census amore, oculorum elegantiam, gena-
 rum florem, & alienum à belli studijs schema,
 in risum effusus est, spectaculum ludicram
 dicens armaturam huiuscemodi. Carebat
 enim oculo fidei, quo auxiliatorem inconspic-
 cium cerneret, ac certe daemonum opera fa-
 ctus elator superbi loquētia perterrefaciebat,
 canumque ventres pro sepulchro promit-
 tebat. Qui verborum fastuque Dauid auxilia-
 totē

μητην δὲ ἀντὶ νίκης ἐλευσίη τῶν πᾶν ἢ δόνα-
 μιν, ποιῶν μοι φωνὴ μαχομένου μὴ γινέ-
 σθαι τὸ πᾶν τὸ Ἰσραὴλ, ἀλλὰ χόρηται. τῶ-
 τοῖς τοῖς ῥήμασιν δὲ δαυὶδ ἀποφράτως στρατη-
 γόμενος, μετὰ τοῖς σχήμασι πρὸς τὸ ἄ-
 ἄλλοφύλων κατεπέθετο πρόμαχον ἐπὶ τῶ-
 τοῖς ὀφθαλμοῖς ὄρων μετράκιον πολεμῆν προθυ-
 μόμενος, ὀφθαλμοῖς κάλλος, παρειῶν ἀν-
 θος, καὶ σχῆμα πολέμων ἀλλόφρων διεχέυθη
 πρὸς γέλωτα, παδείαν τῆ παρατάξει τὴν
 θέαν ἠγόμενος. οὐ γὰρ εἶχε πτεῖρας ἐφθαλμόν,
 ἵνα τὸ ἀόρατον θεωρῆται σύμμαχον. καὶ οὐ
 τοῖς δαίμοσιν ἐπαρομῆνος λόγους κατέπληθε
 τὰς τῶν κειῶν γαστέρας τῶν αὐτῶ ποιήσεων
 ἐπὶ ἀγγελοῦ μιν. ἀντιπεθεῖ τῶν λόγους ὁ
 δαυὶδ κηρύττων τὸ σύμμαχον, δεκνὺς ἐκείνῳ
 τὸ οὐρανὸν ἀντίπαλον, προφητεύων τὴν νί-
 κην, καὶ νικητὴν μαρτυροῦμεν. εὐγνωμοῶν
 οἰκτιρῆς πρὸ τῶν ἔργων, τὸν τῶν ἔργων καρπὸν ὡς
 δεσποτῆ προσφέρει. οὐ γὰρ ἔρχη φησὶ, πρὸς
 11. μεσὶ βομφαῖα καὶ δόρατι, καὶ σὶ ἀσπίδι. ἐγὼ
 12. ἢ ἔρχομαι πρὸς σε σὶ νόματι κυρία σαβαὼθ
 13. θεὸς παντοκράτωρ Ἰσραὴλ. οὐ γὰρ εὐτελεῖς ὁ-
 ρᾶς ὡς πολεμιστῆ, τὸ φανόμορον, καὶ οἷς ὄρας
 τὰς τῶν μάχης ἐλπίδας μετρίεις. ἐγὼ δὲ θεὸς
 ἀνελκάζω πλεῖστον. γνώτη δὲ δειξιάν ὡς ἀ-
 φανῆς ἀριστέων. οὐ τῶν ἐμαῖς ταύτας χερσίν, ἀλλὰ τῶν θεῶν καθοπλίζομαι, καὶ σὶ με-
 τὰ τῶν ζωῶν τὴν κεφαλὴν ἀφορῶν θύμα. δὲ γὰρ σε μηδὲ μετὰ θανάτου ὑποκλῆεις ἀγνοεῖν ἐ-
 παύσει τιμιωρίαν μακροτέρην θανάτου. οὐ γὰρ πιστεύω τὴν νίκην, τὸ τῶν καὶ τῶν νίκης προλή, ὡς τῶ
 Ἰσραὴλ. ὡς φιλοθέων ῥημάτων, καὶ πρὸ τῶν νίκης νενικηκότων. ἢ μὴ οὐ γλῶσσαι περιπίπτει ἐφίλο-
 σόφει πρὸς ἀπίστον, ἢ ἢ χεῖρ τὴν σφενδόνην ἢ ἢ βέβαιε, τῶν ἀγῶσιν ὑπερηγεῖται τῶν πτεῖρας ὁ οὐ
 οὐν λίβη ἐπαίμαται, τὸ ἢ κράνος ἐρρήγματο, ἢ ἢ κεφαλὴ τὴν πλῆγην ὑπεδέχεται, καὶ ἢ ψυχὴ τῶ
 σῶμα τῶ ἐλευγῆ. καὶ νέκρος ἐρρήπιτο γολιάδ, σὶ οὐκ ἔστι τῶ πάθος, κλαυθῆς τῶ θανάτου τῶ
 αἰσθητῆ, ἐρρήπιτο τῶ ἀλλοφύλων ὁ πύρι. τὸ τῶ λαφύρον πτεῖρας. Ἰσραὴλ χάριτος, τῶ ἀβερ
 συμμαχίας τὸ γνῶρισμα, βλασφημίας ὁ ἐλεγχος, εὐλη νεκροβίτης θρασυτή.

forem, quem promulgabat, opponebat, osten-
 tans illi de caelo adversarium, praedicens vi-
 ctoriam, ac victorem contestatus Gratus fer-
 uis, qui vel ante operā opera fructum offert
 domino. Tu venis, sicut David, ad me cum
 gladio, & hasta. & clypeus; ego autem venio ad
 te in nomine Domini exercituum, Dei agminum
 Israel. Tu quidem contentim intuetis, o bel-
 lator, quod ob oculos est, & rebus, quas vides,
 pugnae spes metiris; ego vero Deum tibi ad-
 versarium oppono. Cognosces Deum caeca
 dextera prospere bellantem. Non hisce meis
 manibus, sed diuinis obarmatus sum, tibi que
 cum vita caput adimam. Neque enim te ig-
 norare par est, quae post mortem sustinebis,
 infligam tibi poenam morte diuturniorem.
 Quo enim Deo credo victoriam meam fore,
 eius ope victoriae praedico modum. O plenas
 amoris diuini voces, vel ante victoriam po-
 titas victoriae! linguas de fide cum incredulo
 disci utabat, manus autem fundam in usum
 certaminis pro fide suscepti optabat. Misso
 igitur lapide galea rumpebatur, plagam ca-
 put admittebat, & anima de corpore fugie-
 bat, fatique celeritate sensu mortis caruit:
 sternitur mortuus Goliath, sternitur alic-
 nigenarum turris. Hoc fidei spoliū est
 trophaeum Gratiae, auxiliij caelestis
 iudicium, blasphemiae co-
 erctio, columna in-
 dex extinctae au-
 daciae.

reg. 17.

DIREPTIO VRBIS.

Ex Ammiano, lib. 31.

Descriptio C.L.

TVne erat spectare cum gemitu, facta diu,
 visusque praedita, attonitas metu scemi-
 na. flagris concerpantibus agnati, foeti-

bus grauidas adhuc immaturis, antequam
 prodirent in lucem impia tolerantibus
 multa. Implicatos alio matribus paruulos,
 & puerum audire lamenta: puellarumque
 nobilium, quarum stringebat fera captiuitas
 manus. Postque adulta virginitas, castitasque
 nuptiarum ore affecto fletus vltima diceba-
 tur: mox profanandum pudorem optans mor-
 te (licet cruciabit) praevenerit: inter que

